

**JOAN ROURA I ESTEVE,
ARQUEÒLEG PRÀCTIC.**

Francesc Roig Ferran

Aquest nom resultarà desconegut pels nostres lectors, però és que hi ha homes que treballen talment en l'anonimat, malgrat efectuar tasques valuoses i de responsabilitat, que si els que els recorden s'obliden de fer saber què han estat i què han fet, no restaria d'ells la més mínima memòria.

Un d'aquesta classe fou Joan Roure i Esteve, el qual va morir en un dels primers dies del mes d'octubre de l'any 1938, en plena guerra civil, i crec que és de justícia rememorar la seva col·laboració, no per modesta menys eficient a les investigacions arqueològiques de la nostra terra i específicament a les excavacions dels mosaics de Paret Delgada de la Selva del Camp.

És curiós de narrar l'anècdota que vinculà Roure al grup de prehistoriadors i arqueòlegs catalans i en féu un auxiliar constant d'ells. Era l'any 1918 i s'efectuaven les obres de construcció del ferrocarril elèctric de Barcelona a Terrassa en el terme de Rubí. En esplanar la via foren tallades unes sitges ibèriques, tipus de sepultura aleshores poc estudiat, ja que la majoria de les descobertes amb anterioritat ho havien estat feia molts anys, en un temps en què els estudis prehistòrics eren tasca d'afecionats. L'Institut d'Estudis Catalans, coneixedor de la troballa, delegà els seus membres Francesc Martorell i Josep Colomines per anar a examinar-la i, en cas de revestir l'interès suposat, efectuar una excavació en mètode. Arribats a Rubí, Martorell i Colomines es trobaren per una banda amb Domènec Palet i Barba, geòleg, que havia col·leccionat uns pocs testos que volia portar a Terrassa, i per l'altra amb un mestre d'obres rubinenc que havia

recollit gelosament la majoria de la ceràmica apareguda i havia obert pel seu compte una sitja, amb gran escrupolositat encara que sense entendre-hi gran cosa. Aquest rubinenc era Joan Roure i Esteve, que veié amb molt mals ulls la vinguda dels científics i que aspirava a crear nogensmenys que tot un Museu a base de la preciosa descoberta. Colomines i Martorell, després de comprovar el real interès de les sitges i mestres en l'art de capejar les gelosies locals, no sense vèncer resistències, començaren les excavacions. Roure se'n mantingué feréstegament allunyat fins que Colomines, amb motiu de la generosa donació feta per Ferran de Sagarra i de Siscar de les seves descobertes de Puig Castellar (terme de Santa Coloma de Gramanet), publicà un article fent veure com eren de perniciosos els localismes en una terra tan reduïda com la nostra que pot anhelar a formar com una única i gran família.

Colomines, en escriure això, no pensava en Roure, però aquest es sentí al·ludit i convençut, i un bon dia, portant en un paquet els més interessants objectes trobats, visità Colomines, li'n féu donació amb destinació al que disposés l'Institut d'Estudis Catalans i indicà que feia així mateix cessió de les altres coses que estaven en el seu poder. Des d'aquell moment l'arqueologia catalana tenia un auxiliar més, disposat a no plànyer fatigues i esforços en pro de l'obra comuna.

Roure no tenia una cultura arqueològica, era un simple enamorat com els dels temps heroics dels estudis prehistòrics, però era un home sense vanitat personal i disposat a treballar dintre de la seva àrea sense pretendre d'ultrapassar-la. Amb una gran intuïció i una intel·ligència no gens vulgar, que unia a una traça extraordinària per a tota classe de tasques i a un formidable do de treball, que a vegades el feia poc tractable, sobretot pels que depenien d'ell, dels quals exigia un esforç semblant al que ell fornïa, a poc a poc es féu un pràctic de l'arqueologia. No tenia grans coneixements teòrics, però distingia amb absoluta exactitud els tipus d'estacions i de ceràmica, les capes

del terrenys i les classes d'aparell de les construccions, i el coneixement aprofundit del seu ofici li permetia d'aixecar plans i seccions de total garantia. Com a prospector no tenia parell. Com si el seu primer contacte amb l'arqueologia, l'excavació d'unes sitges, hagués determinat en ell un veritable olfacte per a descobrir estacions, les rastrejava d'una manera meravellosa, no sols en els marges dels camins i dels camps, sinó en les superfícies unides, on les descobria per disposició de la vegetació i altres detalls que haurien passat despercebuts a uns ulls menys observadors que els seus.

Després d'haver treballat sota la direcció de Josep Colomines en les excavacions de les sitges de Rubí, del forn de ceràmica ibèrica de la mateixa vila, situat més avall de la masia Can Fatjó, i d'altres estacions arqueològiques properes, alternant aquestes tasques amb les del seu ofici, durant els anys de la dictadura de Primo de Rivera, en què l'activitat investigadora fou molt alentida, treballà a les ordres de Josep Gudiol i Ricart (nebot de mossèn Josep Gudiol i Cunill, fundador i conservador del Museu Diocesà de Vic), en l'extracció de pintures romàniques i en els treballs a l'església d'Ameyugo (província de Burgos, a onze kilòmetres de Miranda d'Ebre), desmostrant en la feina tan delicada la seva rara habilitat.

Passada la dictadura, poc a poc, anà abandonant el treball de la seva professió i col·laborant cada vegada amb més constància als afanys dels arqueòlegs. Colomines el tingué al seu comandament en les excavacions de la necròpolis romana del Guinardó, en les del poblat ibèric del Turó de la Rovira (Barcelona), en les dels poblats de Guissona (la Segarra) i en les coves de Vallirana (Baix Llobregat). Serra i Ràfols utilitzà la seva activitat en les obres de restauració del sepulcre de Boades, terme de Castellgalí (el Bages), efectuades pels Amics de l'Art Vell, en les excavacions empreses posteriorment, en col·laboració amb el Centre Excursionista Montserrat, de Manresa, en aquells voltants i també en la reconstrucció dels mosaics de Bellloc, prop de Girona, feina fins aleshores no relitzada per Roure i de

la qual en sortí brillantment, malgrat les seves dificultats tècniques. Agustí Duran i Sampere, que li devia l'avis de les troballes de la Plaça del Rei de Barcelona, remarcades per Roure abans que per ningú, li encomanà l'exploració de les sitges aparegudes en el treball de l'estadi de Montjuïc. Josep Gudiol i Pere Bosch i Gimpera en feren el seu intèrpret intel·ligent en les feines d'instal·lació del Museu d'Arqueologia de Catalunya, aprofitant el Palau de les Arts Gràfiques de l'Exposició Internacional de Barcelona, l'any 1929.

Quan Joaquim Guitert i Fontserè es donà compte de la importància i extensió que adquirien les descobertes del mosaics romans de la vil·la de Paret Delgada, ho comunicà a la Secció Arqueològico-Històrica de l'Institut d'Estudis Catalans. Tot seguit, feren acte de presència gairebé tots els mestres components de la que avui se denomina, pels especialistes, l'Escola Arqueològica de Barcelona. Vingueren ací i per aquest ordre, Pere Bosch i Gimpera, Alberto del Castillo, Joan Colomines, Josep de C. Serra i Ràfols i altres que no ens venen a la memòria. Tots visuraren i dictaminaren a favor de la valoració de la vil·la romana. Joaquim Guitert els tractà com un veritable amfitrió, puix feia poc que havia inaugurat la seva torre, i estava satisfet de tenir uns hostes tan distingits. Pere Bosch i Gimpera envià de continent a Pere Roure i Esteve, el seu home de confiança, per tal de dirigir les exploracions, les quals no pogueren arribar a bon fi, degut a la maltempada del juliol de 1936. Nosaltres el recordem amb tota fidelitat com retornava del Santuari cap a La Selva cada cap-el-tard de l'estiu amb la moto que posseïa.

El mateix Bosch i Gimpera li encomanà la prospecció preparatòria de les excavacions, encara no començades, del gran poblat ibèric, grec i romà d'Ullastret (Baix Empordà). Des de la seva entrada com a cap de la brigada d'obres del Museu Arqueològic, Roure havia posat el seu zel extremat i la seva intel·ligència al servei de la majoria dels treballs arqueològics empresos per la Secció d'Excavacions de l'Institut d'Estudis Catalans, sense oblidar la seva obra personal en el

petit Museu de Rubí, on aplegava totes les coses d'interès local.

També va ser col·laborador preciós en la feina de recollida de materials arqueològics ordenada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya davant les circumstàncies d'aquella caòtica revolució. Encara en els dies immediatament anteriors a la seva mort, tot i sentir-se malalt, efectuà el trasllat al Museu de les làpides romanes disperses per diversos indrets de la ciutat de Barcelona. Aquesta missió no era pas fàcil, i hom no l'hauria pas encarregat a un qualsevol. La làpida del carrer d'Hèrcules era un cipus (columna curta o pilar quadrangular per a senyalitzar camins o límits i per a gravar-hi una inscripció honorària, votiva o funerària), que ocupava una cantonada, i Agustí Duran i Sampere, en saber que Bosch i Gimpera havia disposat el seu trasllat al Museu, li manifestà la dificultat d'extreure-la sense exposar-se a enderrocar la casa i li digué que un prestigiós arquitecte tenia fet un projecte per al moment en què es presentés aquest cas. Bosch i Gimpera tenia una tan absoluta seguretat en la intuïció tècnica de Roure, que, en efecte, l'arrencament s'efectuà sense cap contratemps i amb una llestesa rècord. El mateix es pot dir de la gran làpida que hi havia en un lloc ben visible d'una casa del carrer del Call, una de les més belles de Barcelona, i que oferia també grosses dificultats que Roure resolgué per ell mateix de la manera més perfecta.

Acabem de fer memòria d'un home que a diferència d'altres afeccionats que amb menys coneixements que ell, es llancen alegrement a publicar els fruits de les troballes que la casualitat els ha fornit, Roure mai no desitjà disfresar-se amb vestidures pseudocientífiques posant el seu nom al peu d'articles més inspirats per la vanitat que per la ciència, i que estigué lligat a la nostra vila amb les descobertes arqueològiques de Paret Delgada durant uns mesos.